

St. med. nr. 29.

(1925)

Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

Utenriksdepartementets innstilling av 5te juni 1925, som er bifalt ved kongelig resolusjon av samme dag.

(Foredratt av statsminister Joh. Ludw. Mowinkel.)

I St. med. nr. 8 for 1925 er redegjort for de drøftelser angående sjøterritoriet som fant sted i Oslo fra 2den til 12te desember 1924 mellom de fra norsk og britisk side opnevnte komiteer av sakkyndige. I meddelelsen er inntatt den norske komites beretning av 12te januar 1925 og de under forhandlingene mellom de to komiteer opsatte protokoller. Utenriksdepartementet forbeholdt sig i sitt foredrag av 23de januar 1925 å inngå til Stortinget med nytt forelegg såsnart saken var blitt nærmere utredet.

I tilslutning til sin beretning sendte den norske komite Utenriksdepartementet en skrivelse av 12te januar 1925, hvori meddeltes endel supplerende opplysninger vedrørende drøftelsene som ikke var medtatt i protokollene. Innholdet av denne skrivelse blev meddelt utenriks- og konstitusjonskomiteen ved skrivelse av 5te februar 1925. Den blev med skrivelse av 28de januar d. å. sendt de departementer som hadde fått komiteens beretning til uttalelse, nemlig Forsvarsdepartementet, Justisdepartementet og Handelsdepartementet. Denne skrivelse lyder således:

«I tilslutning til komiteens beretning angående drøftelsene med den britiske komite fra 2den—12te desember 1924 har der innen komiteen vært ønsket å bringe til det

kgl. departements kunnskap, at der under drøftelsene falt en del uttalelser som de britiske delegerte ikke ønsket medtatt i protokollen, idet disse uttalelser fremkom på en mere tilfeldig måte og derfor ikke kan tillegges den samme vekt som de uttalelser som er referert i protokollen. Man fikk dessuten under disse drøftelser ikke anledning til å gå nærmere inn på de spørsmål som uttalelsene refererer sig til.

Under drøftelsene av spørsmål som står i forbindelse med gjennomførelsen av de bestemmelser man måtte komme overens om med hensyn til regulering av fisket innen visse områder på Norges kyst utenfor 3-milsgrensen, fremkom der fra britisk side uttalelser om at disse områder i prinsippet måtte betraktes som internasjonale farvand og ikke som norske territoriale farvand. Etter den britiske komites opfatning måtte derfor ethvert land i prinsippet selv påse at dets egne fartøier ikke overtrådte forbudet mot trawling på de angjeldende områder. Norge kunde alene advare og ikke beslaglegge fremmede skiber som trawlet utenfor 3-milsgrensen på forbudte områder. Da det fra norsk side blev fremholdt hvor upraktisk en slik ordning i tilfelle vilde bli, antydet den britiske komite muligheten av en annen særlig ordning, hvis der skulde komme en overenskomst istand.

Anderledes vilde, efter den britiske komites opfatning, saken stille sig forsåvidt angår områder hvor enerett til fiske utenfor 3-milsgrensen måtte bli anerkjent for Norge. På slike områder måtte Norge ha ad-

Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

gang til full rettshåndhevelse i fiskerianliggender.

Hvad dernæst angår spørsmålet om varigheten av en eventuell overenskomst blev der fra norsk side pekt på den uheldige stilling Norge vilde komme i hvis en sådan overenskomst skulde ophøre. Herom blev det fra britisk side uttalt at den britiske komite var fullstendig på det rene med at hvis overenskomsten skulde falle bort, kunde Norge ikke gå tilbake til sitt tidligere standpunkt med hensyn til utstrekningen av sjøterritoriet, idet Norge ved å inngå på en overenskomst om 3-milsgrensen for alltid vilde ha opgitt sitt hittil hevdede prinsipp om en 4-milsgrense.»

Forsvarsdepartementet

meddeler i sin skrivelse av 6te mars d. å. at det har innhentet uttalelser fra Admiralstaben og Kommanderende Admiral, datert henholdsvis 11te og 28de februar d. å.

Forsvarsdepartementet finner i det vesentlige å kunne henholde sig til det i de nevnte skrivelser anførte og anbefaler i tilslutning til Kommanderende Admiral, at Marinen under de mulig fortsatte forhandlinger blir representert i komiteen.

Admiralstaben, hvis uttalelse man oversender som utrykt bilag, uttaler i sin konklusjon bl. a. at den har den oppfatning at det er hensynet til våre fiskeriinteresser som har diktert hevdelsen av en almindelig 4-milsgrense, og at de militære hensyn her har spillet en helt underordnet rolle. Admiralstaben fremhever at militært sett bør man ikke hevde større territorium enn man er forpliktet til, forutsatt at rimelige hensyn til kravet om å holde krigsoperasjonene på avstand og til skibstrafikken langs landets kyster blir tilgodesett, samt at en tilfredsstillende hevdelse av sjøterritoriet kun er mulig, når dette er anerkjent. Admiralstaben mener at en overenskomst med Storbritannia på grunnlag av komiteens retningslinjer vil være fordelaktig, idet de militære og maritime krav i det alt vesentlige vil bli tilfredsstillende tilgodesett, og fordi en anerkjennelse fra britisk side av ønskelig territorium utenfor den strenge 3-milsgrense sannsynlig-

vis vil føre til anerkjennelse av samtlige makter.

I henhold hertil uttaler Admiralstaben at der fra militært standpunkt ikke er nogen betenkelighet ved at forhandlingene med Storbritannia fortsettes på det givne grunnlag.

Kommanderende Admiral, hvis uttalelse er trykt som bilag 1 til nærværende meddelelse, finner å kunne slutte sig til Admiralstabens uttalelse om at der fra et militært standpunkt ikke kan være nogen betenkelighet ved at forhandlingene med Storbritannia fortsettes på det givne grunnlag.

Justisdepartementet

uttaler i skrivelse av 23de mars d. å. følgende:

«Efter de utredninger, som foreligger, synes Norge i rettslig henseende å ha et sterkt grunnlag for sitt fra gammel tid hevdede krav på 4-milsgrensen og på territorialhøihet over fjordene. Det er også påvist, at Norge ikke er alene om å hevde territorialhøihet utenfor den 3-milsgrense, som Storbritannia anerkjenner. Videre er å merke, at der i den senere tid har gjort sig gjeldende en utbredt opinion til fordel for utvidelse av det område for statenes høihetsrett over kystfarvandene, som staten i almindelighet har gjort krav på, og særlig har dette gjeldt statens rett til å forbeholde sine innvånere fisket i kystfarvandene. Se høiesteretts-assessor Boyes foredrag på International Law Association's møte i Stockholm 1924: «Territorial Waters», side 27—28. Jfr. v. Liszt: Völkerrecht (1918) side 77—78 og Kleen: Mellanfolklig Rätt II, side 83—84.

De innrømmelser, som eventuelt vil opnåes fra britisk side med hensyn til regulering av fisket i områder utenfor territorialgrensen, synes ikke å skaffe Norge fordeler, som står i forhold til, hvad landet opgir ved å frafalle sitt rettslige standpunkt. Navnlig gjelder det, hvis man ikke ved avtaler med de andre land, som der her kan bli spørsmål om, opnår de samme innrømmelser, da man vanskelig kan fastholde 4-milsgrensen overfor andre land efter å ha frafalt den overfor Storbritannia. Utilfredsstillende vilde det videre være, at Norge ikke skulde ha retten til å føre opsynet med overholdelsen av de regulerende forskrifter for fisket utenfor ter-

Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

ritorialgrensen. Helt uantagelig vilde det endelig være at avtalen skulde kunne oppsiges på sådan måte, at fordelene for Norge bortfaller mens oppgivelsen av 4-milsgrensen er å anse som definitiv.

Departementet finner således å måtte fremholde som sin opfatning, at Norge ikke uten tvingende nødvendighet bør opgi 4-milsgrensen for nordmenns enerett til fiske ved våre kyster. I ethvert fall synes det å være all grunn for Norge til å avvente løsningsen av det tilsvarende spørsmål i forholdet mellom Storbritannia og Russland, Danmark (Færøene) og Island.»

H a n d e l s d e p a r t e m e n t e t

har innhentet uttalelse av 17de mars 1925 fra Fiskeridirektøren.

Fiskeridirektøren anfører i sin redegjørelse (se bilag 2) at han, når alt tas i betraktning, ikke kan anbefale at Norge som det land i Europa som har de største kystfiskerier, går med på den foreslåtte beskjæring av territoriet.

Departementet selv uttaler i skrivelse av 12te mai 1925 følgende:

«Norges fra gammel tid hevdede krav om et sjøterritorium på 4 mil og territorialhøihet over våre fjorder synes etter alt hvad der foreligger å hvile på en ganske sikker rettslig basis.

Den engelske komite har ikke villet inngå i nogen diskusjon om sakens rettslige side og man har derfor ikke gjennom forhandlingene fått nogen nærmere veiledning med hensyn til opfatningen av sakens rettslige side.

Ser man hen til sakens økonomisk-sociale side, må man vel si at det som norsk hevdede hav har vært utnyttet i en grad som få andre steder — en hel befolkning er vokset op på steder langs kysten, hvor havet er den eneste kilde, hvorfra den har hentet det nødvendige til livets opphold, idet kyststrekningen de bor på er karrig og lite kan yde til livets underhold. Som forholdene har artet sig for norsk fiskeribedrift siden vår histories morgen, således er de stort sett også idag: Våre fiskeriers hovedinteresse ligger i kystfisket.

Norske fiskere er i de senere år også begynt i nogen grad å søke ut til fremmede fiskefelter og på disse steder vil man naturligvis være interessert i at det nasjonale territorium er så innskrenket som mulig. Således vilde det visselig bringe våre fiskere

mange vanskeligheter om det islandske territorium blev utvidet, likesom man i denne forbindelse vil minne om territorialspørsmålet utenfor den nord-russiske kyst. Men tross disse interesser, som norske fiskere har i fremmede farvann, er dog interessen i å opprettholde det størst mulige nasjonale territorium langs den norske kyst den langt overveiende.

Norske myndigheter har flere ganger hatt oppe spørsmålet om tiltredelse for Norges vedkommende av Nordsjøkonvensjonen av 1882, men det har hver gang strandet på at man ikke har villet gå med på å innskrenke det fra gammel tid hevdede sjøterritorium. Departementet finner at norske myndigheters stilling bør være den samme idag. Og dette så meget mer som der i den senere tid fra flere land er reist krav om et utvidet sjøterritorium. Anderledes vilde det efter departementets opfatning stillet sig, om der i forbindelse med en overgang til 3-milsprinsippet kunde være oppnådd vesentlige fordeler, nemlig foruten gunstige grunnlinjer særlig en ubetinget anerkjennelse av våre fjorder og visse fiskefelter som Finnmarksbanken som ubestridt nasjonalt territorium. Men dette synes efter stillingen idag helt utelukket.

Imidlertid er departementet selvfølgelig opmerksom på at forskjellen mellom 4-mils- og 3-mils-prinsippet kan begrenses ved den måte territorialgrensen blir optrukket på, — hvordan grunnlinjene blir avlagt. Hvis det skulde bli ansett for en politisk nødvendighet å opgi 4-mils-prinsippet, bør hovedvekten legges på å søke grunnlinjene optrukket slik at man minst mulig generes av forandringen. Man må i denne forbindelse henlede oppmerksomheten på, — hvad også fiskeridirektøren nevner — at det prinsipp, som de engelske forhandlere mener skulde følges ved territorialgrensens optrekning, går betydelig videre i innskrenkninger enn Nordsjøoverenskomsten av 1882 fastslår. Det går så vidt at der på den norske kyst visstnok vil bli flere steder, hvor man på grunn av ubeboelige holmer og skjær vanskelig vil kunne navigere sig frem på norsk territorium.

Man antar også, at det ved en rimelig optrekning av territorialgrensen vil være mulig å redde for norsk fiskeribedrift endel fiskebanker langs kysten, som hvis linjene optrekkes efter det antydende britiske prinsipp, vil bli liggende utenfor 3-milsterriet; under forhandlingene ses i denne forbindelse særlig nevnt endel banker på Øst-Finnmarken. At sådanne banker ved særlig overenskomst fredes for tråling vil selvføl-

Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

gelig — hvis den kommer til å omfatte alle interesserte nasjoner — få endel betydning for våre fiskere; men der reiser sig i denne forbindelse et par spørsmål, som det synes vanskelig å løse på en tilfredsstillende måte:

Hvem skal føre kontrollen med et sådant forbuds overholdelse? Hvordan vil man være stillet hvis en sådan overenskomst bortfaller? Man vil neppe da få adgang til å vende tilbake til et 4-milsteritorium.»

Skrivelse fra professor Johan Hjort av 22de mai 1925.

Efter anmodning av statsministeren har den norske forhandlingskomites formann, professor Johan Hjort, avgitt en supplerende uttalelse efter gjennemlesning av de foran nevnte departementers utredning og av den nedenfor nevnte noteveksling med Storbritannia.

Uttalelsen er trykt som bilag nr. 3 til nærværende meddelelse.

Noteveksling med Storbritannia.

Siden utgivelsen av St. med. nr. 8 (1925) har der vært utvekslet en del noter mellom utenriksministeren og den herværende britiske sendemann, nemlig av

1ste april 1925 fra sendemann Lindley til statsminister Mowinckel,

15de april 1925 fra statsminister Mowinckel til sendemann Lindley,

30te april 1925 fra sendemann Lindley til statsminister Mowinckel.

12te mai 1925 fra statsminister Mowinckel til sendemann Lindley.

Notene er gjengitt i bilag 4 til nærværende meddelelse.

U t e n r i k s d e p a r t e m e n t e t

skal for sitt vedkommende uttale:

Med hensyn til sakens rettslige side henvises til avsnittet «Sjøterritoriets utstrekning efter norsk rett» side 38 flg. i bilaget til St. med. nr. 8 (1925) («De viktigste kjensgjerninger vedrørende Norges Sjøterritorium».)

Man er enig i den opfatning som er fremholdt i Justisdepartementets foran gjen-

gitte skrivelse, nemlig at Norge i rettslig henseende må antas å ha et sterkt grunnlag for sitt fra gammel tid hevdede krav på 4-milsgrensen. Se nærmere herom det foran nevnte bilag side 38—42.

Med hensyn til spørsmålet om grunnlinjene for beregningen av sjøterritoriet stiller saken sig derimot mere tvilsom. I folkeretten er der ikke utformet noget bestemt prinsipp angående beregningen av grunnlinjer for sjøterritoriet. Spørsmålet er tildels løst i traktater mellom fremmede stater. I enkelte anvendelser er det likeledes avgjort av enkelte lands nasjonale lovgivninger og ved voldgiftsavgjørelser. Disse forskjellige løsninger er imidlertid tildels uensartede og gir ikke tilstrekkelig holdepunkt for antagelsen av noget bestemt prinsipp. I enkelte tilfelle har man lagt den dobbelte lengde av sjøgrensen til grunn, hvilket nødvendigvis må føre til forskjellige løsninger, eftersom utstrekningen av sjøterritoriet i de forskjellige land er et variabelt utgangspunkt. I andre tilfelle har man anvendt vilkårlige grunnlinjer. Ved en rekke traktater er der vedtatt grunnlinjer på 10 nautiske mil, særlig forsåvidt angår fiskerispørsmål. I enkelte land har man også fastslått grunnlinjer på 12 og 20 nautiske mil i visse henseender. Grunnlinjer på 12 nautiske mil er likeledes foreslått av Folkerettsinstituttet i 1894 og av International Law Association i 1924.

Hvad det norske sjøterritorium angår er der ikke utferdiget nogen almindelig bestemmelse om beregningen av grunnlinjene. Noen regel om hvilken lengde grunnlinjene for vårt sjøterritorium skal ha, finnes ikke.

Ifølge kgl. resolusjon av 22de februar 1812 skal sjøgrensen regnes fra den ytterste ø eller holme som ikke overskylles av sjøen. Ved skrivelser av 24de mars og 26de mai 1908 fra Utenriksdepartementet til Forsvarsdepartementet og Justisdepartementet er det dessuten antatt og ved kgl. kunngjørelse av 18de desember 1912 fastslått at der skal regnes fra de ytterste øer, holmer og skjær som ikke til stadighet er overskyllet. Men nogen almindelig bestemmelse om hvorledes grunnlinjene mellom disse ytterste øer, hol-

Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

mer og skjær skal trekkes, eller hvorledes de skal gå over fjordmundinger eller langs bukter, er ikke nogengang utferdiget i Norge.

Derimot er der for nogen få kyststrøks vedkommende truffet bestemmelse om fra hvilke punkter sjøterritoriet skal beregnes. Ifølge kgl. resolusjon av 16de oktober 1869 er det, for såvidt angår Søndmørs fogderi, bestemt at en rett linje, trukket i en geografisk mils avstand fra og parallellt med en rett linje mellom Storholmen og Svinø skal betraktes som grensen for den havstrekning utenfor kysten av Søndmør hvor fisket er forbeholdt landets egen befolkning. Denne linje er 25,9 nautiske mil lang og overskjærer Bredsunddypet. I slutningen av samme år gjorde Frankrike ophevelser overfor denne bestemmelse. Men etter en diplomatisk meningsutveksling mellom de to lands regjeringer, anerkjente Frankrike «som et faktum» den grense som var bestemt for Søndmør.

Ved kgl. resolusjon av 9de september 1889 blev en lignende bestemmelse truffet for Romsdals Amt. Grunnlinjen skulde trekkes fra Storholmen over Skråpen (utenfor Harø), Gravskjær (utenfor Ona) og Kalven (det ytterste av Orskjærene) til ytterste Jevleholme utenfor Grip. Linjen Storholmen—Skråpen er 14,7 n. m., Skråpen—Gravskjær 7 n. m., Gravskjær—Kalven 23,6 n. m. og Kalven—ytterste Jevleholme 11,6 n. m.

Særbestemmelser om grensen for sjøterritoriet er dessuten truffet for Varangerfjorden ved kgl. resolusjoner av 5te januar 1881 og 17de desember 1896, som forbyr fangst av hval innenfor en rett linje trukket fra Kibergsnes til Grense-Jakobselv. Dog skulde forbudet gjelde også utenfor denne linje inntil en geografisk mil fra Kibergsnes.

Den tidligere Sjøgrensekommisjon av 1911 som skulde utrede denne side av saken, har foreslått grunnlinjer for Finnmark, Troms, Nordlands, Nord- og Sør-Trøndelags fylker og enkelte strøk av Møre fylke. Disse grunnlinjer, som tildels er meget lange, er blitt trukket op mere av hensyn til lokale interesser enn på grunnlag av noget almindelig prinsipp. Samtidig har kommisjonen

dog også utarbeidet tabeller over andre grunnlinjer for de nevnte kyststrøk, under forutsetning av at ingen grunnlinje er over 10, henholdsvis 12 nautiske mil.

Til disse forslag har statsmyndighetene ennå ikke tatt standpunkt.

Hvad dernæst våre fjorde angår henvises til det ovennevnte bilag til St. med. nr. 8 (1925) («De viktigste kjensgjerninger vedrørende Norges Sjøterritorium») side 42 flg. Som det vil fremgå herav har alle norske fjorde — deriblandt også Varangerfjorden og Vestfjorden — alltid vært betraktet og hevdet som norsk område, undergitt den norske stats herredømme. Dette blev for Vestfjordens vedkommende anerkjent av Frankrike i 1868 og for Varangerfjordens vedkommende av Russland fra gammel tid.

I betraktning av hvad foran er anført angående beregningen av grunnlinjer, kan man ikke se bort fra muligheten av at en 4-milsgrense med ugunstige grunnlinjer kan bli mindre tilfredsstillende for oss enn om vi gjennom internasjonale forhandlinger kunde nå derhen, at vi ved å akseptere i prinsippet 3-milsgrensen kunde få denne trukket med gunstige grunnlinjer. — Ennu sterkere vilde dette forståes, hvis man samtidig fikk internasjonalt anerkjent alle våre fjorde som norsk territorium og hensyn tatt til våre særegne fiskeriinteresser på visse havområder, eksempelvis forbud mot trawlfiske.

I denne henseende vil man peke på Handelsdepartementets uttalelse:

«Anderledes vilde det efter departementets opfatning stillet sig, om der i forbindelse med en overgang til 3-milsprinsippet kunde være opnådd vesentlige fordeler, nemlig foruten gunstige grunnlinjer særlig en ubetinget anerkjennelse av våre fjorde og visse fiskefelter som Finnmarksbanken som ubestridt nasjonalt territorium.»

Selv om man ikke når så langt som å få visse fiskebelter anerkjent som «ubestridt nasjonalt territorium», men må nøie sig med at der for disse treffes særbestemmelser som sikrer de norske fiskeres interesser, er det dog en betraktning som denne, som bør være ledende ved bedømmelse av sakens

Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

fremtidige behandling. Og Utenriksdepartementet kan ikke dele Handelsdepartementets opfatning når det til den foran gjengitte uttalelse tilføier: «Men dette synes efter stillingen idag helt utelukket».

Det er mulig at man ikke nu når frem, men vi bør før eller siden søke å få en internasjonal anerkjent ordning av disse forhold, først og fremst av hensyn til våre fiskere og vår fiskerbefolkning. Hvis man er på det rene hermed da er øieblikket nu — i tilslutning til de efter britisk initiativ førte forhandlinger — inne til at Norge viser sig imøtekommende når det gjelder ved en fortsatt drøftelse av disse spørsmål å søke en løsning.

Men Norge bør for overhodet å gå videre i denne sak, klart og tydelig understreke hvad det vil. Og den noteveksling som i den siste måned har funnet sted mellom begge regjeringer og som vistnok bekrefter den britiske regjeringens interesse for spørsmålets løsning, men ikke i samme grad dens villighet til å gjøre innrømmelser, gjør tidspunktet gunstig for Norge til nu å gi et bestemt uttrykk for sin opfatning.

Departementet er fullt på det rene med at slik som saken har utviklet sig og med den opfatning av spørsmålets internasjonale side som, f. eks. i forholdet til Tyskland, er kommet frem i de britiske noter er det ganske utelukket for Norge å tenke sig saken løst ved en særavtale med Storbritannia. Dette vilde i virkeligheten ikke bety nogen løsning, idet en avtale som bare var truffet med Storbritannia og kanskje med Tyskland, ikke på nogen måte vilde tilfredsstille oss, idet det jo vilde være uholdbart for Norge å hevde forskjellige bestemmelser for sitt sjøterritorium.

Skulde det imidlertid lykkes å nå frem til en ordning med internasjonal anerkjennelse av vårt sjøterritorium som tilfredsstillende både våre nasjonale og våre økonomiske interesser, vilde dette i virkeligheten bety en stor fordel for vårt land. Derigjennem vilde nemlig fjernes den risiko som den nuværende tilstand utvilsomt medfører, ikke alene ved den usikkerhet som hersker i vår egen opfatning av 4-milsgren-

sens beregning, men ennå mer ved at de sjøfarende makter — og da især Storbritannia — ikke har villet anerkjenne hverken nogen 4-milsgrense eller endog de store fjorde.

Skulde man stille sig helt avvisende likeoverfor en fortsettelse av det arbeide for å få disse forhold ordnet, som er optatt efter britisk initiativ og som Storbritannia tillegger så stor betydning, må man være forberedt på stigende uvilje fra britisk side likeoverfor våre påstande om en 4-milsgrense og på stadig økende vanskeligheter for våre fiskere.

Hvis man derimot viser sin vilje til på visse betingelser å fortsette forhandlingene med Storbritannia med sikte på en internasjonal ordning av spørsmålet, vil dette skritt fra vår side, selv om det på det nuværende tidspunkt ikke skulde bli akseptert eller ikke føre frem, sikkert kunne være oss til nytte i fremtiden.

I denne forbindelse reiser det spørsmål sig om ikke et tilbud fra norsk side om å søke istandbragt en internasjonalt anerkjent ordning burde formes slik at intet antydes om vår tilbøielighet til å akseptere en 3-milsgrense. I og for sig vilde der intet være til hinder herfor, idet de hittil mellom de to sakkynndige komiteer førte forhandlinger uttrykkelig er erklært helt uforbindende for begge lands regjeringer og den norske regjering eller norske statsmakter ikke på noget punkt eller til nogen tid har gitt uttrykk for sin villighet til å forlate 4-milsgrensen.

Det er imidlertid Utenriksdepartementets bestemte opfatning at således som hele denne sak ligger an og når hensees til de særlige forhold likeoverfor Storbritannia, vilde et tilbud som ikke var ledsaget av villighet til samtidig under visse forutsetninger å godta 3-milsgrensen være aldeles nytteløst, ja virke direkte forstemmende.

Departementet føler sig så sterkt overbevist herom at det fremfor et sådant alternativ vilde foretrekke at man — under henvisning til den meningsforskjell mellom Norge og Storbritannia som den stedfunne noteveksling har vist er tilstede, — erklærer at man mener at spørsmålet inntil videre bør hvile. Det kan endog hende at det svar

Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

som nu fra britisk side må ventes på den siste norske note blir av den art at også Utenriksdepartementet vil foreslå at denne fremgangsmåte blir fulgt.

Imidlertid har man ikke funnet å burde utsette lenger med å avgi nærværende meddelelse, idet departementet ut fra det syn det har på saken på dens nuværende trin vil foreslå den fremmet på følgende måte:

Norge erklærer likeoverfor Storbritannia at det er villig til å søke internasjonalt godkjent en ordning av sitt sjøterritorium bygget på en sjøgrense på 3 nautiske mil regnet efter grunnlinjer tilfredsstillende for Norge og med alle fjorde anerkjent som norsk område.

Forutsetningen er at Norge blir optatt i Nordsjøkonven-

sjonen samt at der for visse områder langs den norske kyst treffes særbestemmelser til beskyttelse av de norske fiskeres interesser.

Utenriksdepartementet vil foreslå at nærværende meddelelse tillikemed bilag i fortrolighet tilstilles Stortinget, idet departementet forutsetter at saken blir gjenstand for nærmere drøftelse mellom Storting og Regjering.

I henhold til det anførte tillater Utenriksdepartementet sig å

innstille:

At gjenpart av Utenriksdepartementets foredrag av 5te juni 1925 angående forhandlingene med Storbritannia om sjøterritoriet tilstilles Stortinget.

Bilag 1.**Skrivelse fra Kommanderende Admiral til Forsvarsdepartementet, Marinen, datert 28de februar 1925.**

Med påtegning av 23de januar d. å. har det kongelige departement oversendt Utenriksdepartementets skrivelse av 19de s. m. med bilag og utbedt sig fra Kommanderende Admiral sådan uttalelse som saken måtte gi anledning til.

Kommanderende Admiral har forelagt saken for Admiralstaben, som i skrivelse av 11te februar d. å. har avgitt uttalelse.

Idet denne vedlagt oversendes skal Kommanderende Admiral anføre:

Kommanderende Admiral gir Admiralstaben sin fulle tilslutning til hvad den på side 45 anfører om nødvendigheten av å hevde en sjøgrense og et sjøterritorium såvel fra et militært som fra et sjøfartsmessig standpunkt.

Med den norske kysts særegne karakter er det av den største betydning at grensen på ethvert punkt ligger sådan, at man får en kontinuerlig farled — innen eller utenskjærs fra den svenske grense i syd til den finske i nord.

Det er likeledes av stor betydning at alle våre fjorder blir anerkjent som norsk territorium, selvom Marinen derved vil få et større areal å bevokte. Det må herunder has for øie, at selv om arealet blir større, vil selve sjøgrenselinjen bli vesentlig kortere og få et betydelig mer oversiktlig og regelmessig forløp.

Herved vil såvel kontrollen med territoriets bevoktning som ledelsen av skibsfarten bli betydelig lettere, likesom mulige krigsoperasjoner på internasjonale farvann inne i våre fjorder vil undgås.

Av de saken medfølgende karter vil sees, at vi ved fjordmunningenes anerkjennelse som norske vil få borteliminert et stort antall sekkformede områder som ellers vilde vært internasjonalt farvann, dersom grensen for sjøterritoriet trekkes således som den defineres av Storbritannia.

På grunn av vår kysts særegne beskaffenhet vil imidlertid sjøgrenselinjen langs kysten mellom alle fjordene få en meget uregelmessig form og dette vil selvsagt vanskeliggjøre bevoktningen.

Kommanderende Admiral er derfor helt enig med Admiralstaben i at det i militær henseende vil være en fordel om sjøterritoriet utenfor hele den norske kyst kunde danne et belte med jevnt og regelmessig forløp.

Sjøfartsmessig sett er det som foran nevnt av den største betydning at vi innenfor sjøgrenselinjen har en kontinuerlig farled langs hele vår kyst. Denne farled går, hvor forholdene tillater det, innenskjærs, men der finnes store strekninger, hvor den må gå utenskjærs.

En innsnevring av territoriet på disse strekninger vil bety en tilsvarende innsnevring av farleden, hvilket på steder hvor der finnes grunner og undervannsbåer, lett vil kunne ha tilfølge at farleden vil bli brutt.

En anerkjennelse av våre fjorder vil selvfølgelig i høi grad lette trafikken sjøverts langs vår kyst og for enkelte fjorders vedkommende som f. eks. Vestfjorden få en avgjørende betydning.

Kommanderende Admiral slutter sig til Admiralstabens uttalelse under avsnittet «konklusjon», om det utilfredsstillende i ikke å ha klare bestemmelser om sjøterritoriets utstrekning, godkjent av vedkommende annet land.

Man har såvel under nøytralitetsvernet som under Marinens håndhevelse av territoriet under opsynstjeneste på Finnmarks-kysten mange ganger følt savnet herav, og meget vilde være vundet, hvis sådanne bestemmelser haddes.

Man deler Admiralstabens opfatning at det er hensynet til våre fiskerier som har diktert hevdelsen av en almindelig 4-mils-

Bilag 1. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

grense og at de militære hensyn her har spillet en underordnet rolle.

Likeledes er Kommanderende Admiral enig i Admiralstabens uttalelse om, at man militært sett ikke bør hevde et større territorium enn man er forpliktet til, forutsatt at rimelige hensyn til kravet om å holde krigsoperasjonene på avstand og til skibstrafikken langs landets kyster blir tilgode sett.

Kommanderende Admiral finner derfor å kunne slutte sig til uttalelsen om at der fra et militært standpunkt ikke kan være nogen betenkelighet ved at forhandlingene med Storbritannia fortsettes på det givne grunnlag.

Kommanderende Admiral finner ikke på nuværende tidspunkt å burde gå nærmere inn på detaljer vedrørende de modifikasjoner med hensyn til fjordlinjer m. v. som fra norsk standpunkt måtte være ønskelige.

Foruten de av Admiralstaben nevnte farvann, som under eventuelle fortsatte forhandlinger bør gjøres til gjenstand for undersøkelser vil Kommanderende Admiral nevne:

Kart 306.

Farvannet utenfor Siregrunnene mellom Ekersund og Lister.

Disse grunner, som alle ligger under vann, strekker sig så langt ut, at det selv med vår nugjeldende sjøgrense på 4 nautiske mil er vanskelig for større skiber i all slags vær å holde sig på norsk sjøterritorium. Den av England her optrukne grense tangerer så kloss inn til grunnenes yttergrense, at skiber som må passere denne strekning blir tvunget utenfor det norske territoriale farvann.

Kart 214 og 216.

I den indre led er der her to trange passasjer med begrenset dybde (henholdsvis Moldøsund og Lepsø rev) som større skiber kan ha vanskelighet for å passere og som, hvis de blir blokert helt vil avskjære farleden.

I sådanne tilfeller må man utenskjærs, hvorved den samme situasjon kan inntreffe som nevnt ved Siregrunnene.

Kommanderende Admiral vil tilslutt tillate sig å fremheve ønskeligheten av at Marinen under de mulig fortsatte forhandlinger blir representert i komiteen.

Samtlige sakens dokumenter tilbakesendes, deriblandt den med det kongelige departements påtegning av 3dje ds. med bilag oversendte skrivelse.

Bilag 2.**Skrivelse fra Fiskeridirektøren til Handelsdepartementet, datert 17de mars 1925.**

I anledning av det ærede departements skrivelse av 26de januar d. å. tillater jeg mig å uttale:

For Storbritannia og især for England er trålfisket av overordentlig stor betydning. Englands fiskeristatistikk for 1923 utviser at av en samlet ilandbragt fangst av fisk utenom sild på ca. 425 000 tonns var ca. 360 000 tonns fisket med trål, ca. 23 000 tonns med liner og ca. 22 000 tonns med snurrevad. For Skottlands vedkommende viser statistikken at av fisk utenom sild var ca. 65 000 tonns fisket med trål, ca. 38 000 tonns med liner, garn og snøre.

Trålfisket, som fra først av blev dre-

vet med seilfartøier, øket i betydning, efterat man i 80-årene av forrige århundre hadde tatt dampskiber i bruk som fiskefartøier. Fangstfeltet var oprinnelig de nære kystfarvann; men efterhånden utvidedes området. Fartøienes størrelse økedes, maskinene blev gjort særlig kraftige, og tråleren blev typen på det moderne havgående fiskefartøi. Der fiskes nu på så fjerne farvann som Finnmarkskysten, Hvitehavet, Island, Marokko og Nyfundland.

På de nærmere fangstfelter har nu tråleren fått en konkurrent i motorfartøiet med snurrevad.

Trålen — fangstposen — slepes langs

Bilag 2. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

bunden. Denne må derfor være jevn, helst bestå av sand, forat ikke trålen skal bli revet i stykker. Man har i nogen grad overvunnet vanskeligheten med ujevn bunn ved å sette ruller på underkanten av trålen. Men når man taler om trålebunn, menes hermed en forholdsvis jevn bunn.

Det hovedsakelige av trålerne fangst blir konsumert fersk. Av ferskfisk er flyndresortene de kostbareste, og disse er derfor særlig etterstrebt av trålerne. Av annen fisk kommer hyse høit i verdi. Stor torsk av vår skreitype og sei er litet søkt, ja det hender at den slags fisk, særlig sei, blir kastet ut, idet den er så lite verdifull, at det ikke svarer sig å laste fiskefartøiet med den. Meget av den slags fisk som ikke er omsettelig som ferskfisk, anvendes til klippfisk. Driften av trålerne er imidlertid så kostbar, at det lite lønner sig å selge fisken som råstoff til klippfiskfabrikkene. Disse kan kun betale en i forhold til hvad der betales for fisk som forbrukes fersk, lav pris. Av gammel ferskfisk er det også vanskelig å tilvirke god klippfisk, og man har derfor forsøkt å utruste trålere spesielt med det for øie at fangsten skal flekkes og saltet ombord for å selges til klippfiskfabrikkene. Såvidt vites har der ikke vært sådanne ekspedisjoner i norske farvann. Det er særlig torskebankerne under Island som søkes.

Den britiske trålerflåte idag vilde ikke ha nok med de britiske kyster og Nordsjøen som fangstfelt, og da de brukbare trålefelter i andre egne strekker sig fra vedkommende lands kyst utover mot dypet, er det av den største betydning for trålerne å kunne komme så nær under land som mulig for å nyttiggjøre sig fiskebestanden der.

I en skrivelse av 3dje oktober 1913 uttalte daværende fiskeridirektør Hjort, at han som delegert ved det internasjonale råd for havforskning, i en årrekke hadde hatt anledning til å omgås menn i samme stilling som han selv inntok, «og» — uttaler han — «jeg har særlig stått på en vennskapelig fot med de 2 herrer som i dette tidsrum har vært fiskeridirektører i England. Av disse herrers hele opfatning av den engelske fiskeribedrift fremgår det at der i England ikke finnes

noget så viktig fiskerispørsmål som spørsmålet om territorialgrensen, og at den hele engelske fiskeribedrift med all den politiske innflydelse den besidder, forsøker å hevde «the 3-miles limit.»»

Den ene av de nevnte herrer, mr. Maurice, har deltatt i de nettop avsluttede forhandlinger.

For det britiske trålfiske er prinsippet om havenes frihet og den minst mulige territorialgrense av vital betydning.

I England er — som nevnt — trålfisket dominerende, og trålfiskets interesser er i høi grad medbestemmende i britisk politikk forsåvidt angår spørsmålet sjøterritorialgrensen.

Der drives — som også nevnt — annet fiske i Storbritannia, således drivgarnsfisket efter sild i stor målestokk, likesom der, særlig i Skottland, drives fiske med liner, garn og snøre. Disse fiskerier drives ikke under fremmede landes kyster, men i nasjonalt farvann, hvorfor disse fiskeriers utøvere ikke er interessert i 3-mils grensens antagelse i andre land. Tvertimot turde en motsatt opfatning gjøre sig gjeldende blandt de britiske kystfiskere med hensyn til dette spørsmål. Som et tegn herpå må man kunne ta den omstendighet at der i 1911 av utsendinger fra en fiskerikongress i Edinburgh blev krevd en utvidelse av territorialfarvannet til 13 nautiske mil, og at den britiske regjering året efter nedsatte en komite som bl. a. skulde undersøke om territorialgrensen burde utvides av hensyn til fiskeriene. Man må vel kunne anta at opfatningen i de angjeldende kretse er den samme idag. Bemerkelsesverdige er følgende fra The Canadian Fisherman's februarhefte hentede uttalelse av den tidligere britiske premierminister Mac Donald.

Mac Donald, sies det, gav i parlamentet uttrykk for sin sympati med det russiske krav om en 12-mils grense og tilføiet at «for år tilbake hadde adskillige folk i hans fødeby Lossimouth et godt levebrød av båtfisket, men nu var deres virke slutt, idet utenlandske trålere hadde ødelagt fiskegrunnene i nærheten.»

Ihvorvel de britiske kystfiskere ingen

Bilag 2. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

innflydelse synes å ha på britisk politikk i disse spørsmål etter det som foreligger i nærværende sak, og det forsåvidt ikke angår oss hvad de mener, så er dog en konstatering av deres opfatning av interesse ved den saklige bedømmelse av spørsmålet her i landet.

Når undtas sildefisket under Island og det lille torskefiske med liner som nordmenn av og til driver der, er våre fiskerier kystfiskerier. De drives ikke med trål, men med liner, garn og snøre. Sildefisket drives med drivgarn, settegarn, landnøter og snurpenøter. I denne forbindelse må også selfangsten i Østisen nevnes.

At trålen ikke er kommet til anvendelse under våre kystfiskerier har sin grunn i flere omstendigheter. Bunnforholdene tillater bruken av trål kun på visse strekninger. De almindelig brukte tråls krever til sin drift et forholdsvis stort og kostbart fartøi. Kystfiske med tråldampskiber i Norge vilde neppe lønne sig. Dessuten kan dette fiske ikke forlikes med de andre måter å fiske på, hvorfor det er forbudt på territoriet. Trålfiske i Nordsjøen og under andre landes kyster med salg av fangsten på de store markeder i utlandet vil ikke lønne sig. Fisket på den norske kyst drives billigere med små farkoster, og i motorbåten — den dekkede og den åpne — har vi den moderne farkost i norsk fiskeribedrift. Motorbåtenes antall er 14 600, og maskinene er på gjennomsnittlig 11,9 hestekrefter. Fisket drives dels innenfor, dels utenfor territorialgrensen.

I den allersiste tid er det danske snurrevad kommet i bruk. Snurrevadet benyttes vesentlig til fangst av flyndre. Det kan sammenlignes med en trål, men det drages over bunnen fra et forankret fartøi. Det er små motorbåter som benyttes, og snurrevadet er i forhold til trålen, litet. Ut for kysten av de tre nordligste fylker drives nu et ikke ubetydelig flyndrefiske. Mens der i 1922 eksportertes 78 000 kg. flyndre, utgjorde eksporten i 1924 over 2 millioner kg.

Forsåvidt angår fisket, hvor trål ikke kan anvendes, skulde man idag anta at de norske fiskere er så overlegne, at utlendinger neppe med fordel skulde kunne konkur-

rere, selvom territorialgrensen blev innskrenket. Men man kan intet vite om fremtiden, og en innskrenkning av territoriet kan under givne omstendigheter stimulere til utenlandsk deltagelse i visse fiskerier.

Forsåvidt trålfisket angår, næres der den sterkeste frykt, idet dette fiske vanskeliggjør annet fiske, likesom et intenst trålfiske befryktes å virke decimerende på bestanden. Kysten utenfor Øst-Finnmarken hører til de beste fiskefelter for trålere, og befolkningen her føler sig truet i sin eksistens ved den tallrike optreden av de sterkt fiskende utenlandske trålere.

Det var overraskende og beklagelig at de britiske forhandlere ikke vilde drøfte den rettslige side av saken. Det uttales på alle hold at vår stilling fra et rettssynspunkt sett er sterk. Ikraft av vår rett hevder vi 4-mils grensen, de lange grunnlinjer og fjordene som norsk territorium. At vi har rettsgrunnlag for dette, bevirker at vi står sterkere, når vi motsetter oss en vilkårlig utvidelse av territorialgrensen i andre farvann.

Det er en feil at vår territorialgrense ikke har vært koncist optrukket for den hele kysts vedkommende og kunngjort for de interesserte. Men i prinsippet er den optrukket, og vår vilje har gitt sig utslag i fastsettelsen av grensen for visse kyststrøks vedkommende.

Opgir vi vår rett og går til fullstendig nyorientering melder der sig spørsmål som ikke har vært drøftet.

Det synes å fremgå av dokumentene at den britiske regjering ikke vil gå til internasjonale forhandlinger om sjøterritoriet, før der er opnådd enighet mellom den britiske og den norske regjering på britisk grunnlag.

Når Norge har akseptert de britiske prinsipper om territorialgrensen, er det hensikten å ta spørsmålet op, spesielt med henblikk på det russiske krav om en 12-mils grense.

Følgelig må man være klar over hvorledes Norge bør stille sig under en internasjonal konferanse om spørsmålet i sin helhet. Og det bør ikke være avgjort at vi slutter oss til dem som hevder at sjøterritoriet skal begrenses mest mulig. Det er ikke

Bilag 2. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

usannsynlig at hensynet til den befolkning som har tatt fast bopel på en kyststrekning for derfra å ernære sig av fiskeri, kan lede til at nye prinsipper knesettes på dette område.

Med hensyn til den britiske måte å optrekke territorialgrensen på, så har den ikke vært kjent tidligere ved dette kontor, og man savner en utredning av hvilke andre makter enn Storbritannia det er som benytter den. Likeledes vilde det være av interesse å bli kjent med hvorledes det britiske prinsipp forholder sig til Nordsjøkonvensjonen. Etter denne er bukter og fjorder lukket, når de ikke er over 10 mil brede, mens Storbritannia holder på 6 mil. At Storbritannia vil anerkjenne våre fjorder som norsk territorium er selvfølgelig et gode. Ved den britiske optrekning av grensen forkastes også det i Nordsjøkonvensjonen fastsatte utgangspunkt, båer og skjær som ikke er overskyllet ved lavvann, og utgangspunktet er lavvannslinjen på fastlandet og på alle øer som er egnet til bruk eller beboelse. For Norge er ikke dette uten betydning. Det har heller ikke vært kjent at Nordsjøkonvensjonen forutsetter at grensen optrekkes i cirkler og ikke etter rette linjer.

Den britiske måte å optrekke grensen på er i det hele strammere enn etter Nordsjøkonvensjonen og resultatet er for Norges vedkommende overraskende, idet det internasjonale farvann en rekke steder strekker sig innenfor våre grunnlinjer og inn på områder som alle nordmenn har ansett for å være norsk territorium, f. eks. Breisundet på Sunnmøre.

Med hensyn til lukningen av visse områder for trålfiske, som de britiske forhandlere var villige til å anbefale, bemerkes at de var lite villige til å gjøre innrømmelser på områder hvor der idag foregår trålfiske av betydning. Som man har vært opmerksom på, er det Øst-Finnmarken som lider under de utenlandske tråleres fiske, og befolkningen er her mer enn andre steder henvist til fisket som næringsvei. Det er trålingen her som har skapt uro.

Fisket er av vital betydning for denne befolkning. Hvis man kunde opstille et prin-

sipp om at den fastboende befolkning som har fiske til levevei, først og fremst skulde sikres, vilde dette prinsipp måtte gjøres gjeldende her, og på den måte at havet til 100-favne kurven blev forbudt område for trålere hele året rundt. Den norske komite har krevd at trålere skulde være utelukket fra dette område i mars, april, mai og juni, og at kysten 1 nautisk mil utenfor 3-mils grensen skulde være lukket hele året. I protokollen har de britiske underhandlere kun gått med på å anbefale at kysten 1 nautisk mil utenfor 3-mils grensen skulde være lukket i tidsrummet mars—juni. Det opplyses dog i beretningen at de britiske underhandlere var villig til å forelegge spørsmålet om lukning hele året for den britiske regjering til overveielse. I betraktning av at alt farvann utenfor 3-mils grensen skal være internasjonalt, og at norske myndigheter ikke skal ha rett til å skride inn likeoverfor trålere som befinner sig mellom 3 og 4 miles linjen, men at der kun skal kunne klages til vedkommende regjering, vil selv om 4-mils linjen godtas for hele året, forholdet være lite tilfredsstillende for Finnmark. At 4-mils grensen respekteres i tiden mars—juni er absolutt ikke tilfredsstillende, idet der nettop om høsten foregår et sterkt trålfiske.

Når de britiske underhandlere forøvrig har vært villige til å gå med på å anbefale lukket for trålere i vårmånederne visse områder, må det være berettiget å gå ut fra at de har gjort dette ut fra den betraktning at der på disse felter ikke har vært drevet nevneverdig trålfiske, således som av komiteen bemerket på side 5 i sin innberetning. Innrømmelsen er fra britisk synspunkt lite verdifull, og gir mer uttrykk for et prinsipp man er villig å gå med på, enn for en realitet. Men man kan ikke benekte at innrømmelsen i fremtiden kan bli av større betydning enn den er idag. Torskens verdi som handelsvare kan stige, således at trålfisket vilde bli prøvet i større utstrekning på disse felter, især der hvor trålen kan gå idag, likesom man vilde bli kraftigere interessert i tekniske forbedringer for å overvinne vanskelighetene med bunnforholdene. Men det kan også sies at innskrenkningen av territoriet kan stimu-

Bilag 2. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

lere til utlendingers deltagelse i våre kystfiskerier med garn, liner, snurpenøter og snurrevad. Særlig det siste redskap må følges med oppmerksomhet.

Med hensyn til prinsippet om å beskytte bestanden ved internasjonale overenskomster, så er det å befrykte at spørsmålet i praksis først blir aktuelt når bestanden er så decimert, at fisket ikke lenger er lønnsomt. Men her er et felt hvor det internasjonale samarbeide kan lede til resultater. I første rekke vil antagelig flyndreartene bli gjort til gjenstand for overenskomster.

Hvis Norge skulde tiltre det britiske prinsipp i territorials spørsmålet, forutsettes det at overenskomsten samtidig blir tiltrått av andre makter. Ellers vilde f. eks. det internasjonale farvann strekke sig inn i flere fjorder. Tyskland har stadig trålere på Finnmarken, og forutsetningen er formentlig ikke at tyske trålere skal nyte godt av innskrenkingen i vårt territorium, mens Storbritannia alene skal respektere de lukkede områder. Det turde da bli noget vanskelig å kreve utstedt forbud mot tråling på visse områder all den stund sådant fiske ikke drives i nogen utstrekning uten i Finnmarken.

Alt tatt i betraktning kan jeg ikke anbefale at Norge som det land i Europa som har de største kystfiskerier, går med på den foreslåtte beskjæring av territoriet.

Efterat man nu har hatt anledning til å lære den britiske opfatning å kjenne, er der foranledning for oss til å fastslå nøiaktig hvad Norge hevder som sin rett med hensyn til sjøterritoriet idag.

Det er ikke min sak å uttale mig om det rettslige grunnlag for det territoriale område som vi idag gjør gjeldende. Er man imidlertid av den opfatning at det er så sterkt at det vil stå sig om det blir bragt inn for internasjonal bedømmelse bør en sådan bedømmelse efter min opfatning søkes istandbragt.

Er man av den opfatning at rettsgrunnlaget ikke er holdbart krever våre fiskerierinteresser at der forsåvidt trålfisket angår ikke gis avkall på noget av det område som idag blir hevdet som norsk, idet trålfisket ikke er forenlig med det norske kystfiske hvis frie utøvelse er livsbetingelse for befolkningen på store strøk av vår kyst.

Komiteens beretning følger vedlagt.

Kartene sendes i egen pakke.

Bilag 3.**Skrivelse av 22de mai 1925 fra professor Johan Hjort.**

Herr statsminister Joh. Ludw. Mowinckel.

Saken om sjøterritoriet.

I henhold til anmodning skal jeg herved gi den kortest mulige uttalelse om, hvorledes jeg for min del anskuer ovennævnte sak og dens stilling i øieblikket, idet jeg for en videre begrundelse av min opfatning henviser til protokollen for de i Oslo førte norsk-britiske forhandlinger, til indberetning av sjøgrænsekomiteen av november 1924 og til det foredrag, som jeg efter anmodning holdt for Regjering og Storting i januar d. a.

1. I flere av de mig oversendte dokumenter, f. eks. uttalelse fra Justisdepartementet i skrivelse av 23de mars d. å., fremholdes det, at man anser Norges rettslige stilling

i territorial-spørsmålet for at være sterk, og det samme har som bekjendt, gjennom en længere aarrække været fremholdt fra mange autoriteter med stor indsigt paa international-juridisk omraade. Den nævnte retsopfatning bygger, som bekjendt, paa den kjendsgjerning, at Norge gjennom de siste halvandet hundrede aar konsekvent har hævdet et sjø-territorium av 1 geografisk mil eller omtrent 4 kvart-mils (miles) bredde. Uten paa nogen maate at ville formindske den anerkjendelse som man skylder det udmerkede juridisk-historiske arbeide, som i tidens løp har været utført av mænd som avdøde professor A u b e r t, sjøgrænsekomi-

Bilag 3. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

teen av 1911, og særlig dens formand minister W o l l e b æ k, dr. R æ s t a d, høiesterets-assessor B o y e, saa har det for mig gjennom mange aar været en kjendsgjærning av større praktisk og aktuell betydning for denne saks bedømmelse, at Danmark, som var forenet med Norge den gang de viktigste retsavgjørelser i denne sak blev truffet, i løpet av de sidste menneskealdre faktisk har fundet at maatte forlate det standpunkt som Danmark-Norge i sin tid indtok. Baade i Nordsjøen paa strækningen utenfor Jyllands vestkyst til Hanstholmen og for farvand rundt Færøerne og Island har Danmark opgit 4-mils-beltet og vedtat det 3-mils-belte som ogsaa de øvrige Nordsjølande har antat. Endvidere har den danske regjering for samme farvand fraveget de bestemmelser om optrækning av grundlinjen for bugter og fjorder, som ihvertfald fra ældste tider har eksistert i befolkningens bevissthet i norske og danske lande. For vor forstaaelse har det betydning, at de fremmede fiskeres virksomhet fremtvang det ændrede standpunkt i sjøterritoriet, paa trods av, at de samme retslige argumenter for det danske sjøterritoriums historiske ælde kunde anføres som for det norske sjøterritorium. Denne kjendsgjærning har allerede, gjennom en længere aarrække, staat for mig som et avgjort bevis for, at den norske hævde av sjøterritoriet ihvertfald maa regne med stor motstand og liten støtte inden det internationale milieu, hvor disse spørsmål avgjøres.

2. Denne min opfatning bestyrkes i høi grad ved den kjendsgjærning, at det historiske retskrav, saaledes som det har fundet uttrykk i gamle dokumenter, ihvertfald kun kan siges at gjælde bredden av det belte utenfor kysten, som utgjør det norske sjøterritorium. Jeg maa gaa ut fra, at der ikke fra noget hold har været fremlagt sikre beviser for, at der fra norsk side konsekvent har været hævdet en bestemt regel for optrækning av saakaldte grundlinjer for sjøterritoriet, og endnu mindre, at det kan siges, at der i folkeretten foreligger faste bestemmelser om optrækning av grundlinjer. Til grundlinjer regner jeg da baade linjer for fjordenes begrænsning ut mot havet og linjer for bug-

ter og krunninger i kystfarvandets forløp. De kongelige resolutioner, som i forholdsvis senere tid har været fremsat til løsning av dette spørsmål for enkelte kyst-strøks vedkommende, kan ikke siges at ha vundet almindelig international anerkjendelse. Dette vigtige forhold medfører, at det norske sjøterritorium i øieblikket ikke kan siges at være et fast bestemt begrep, og at det heller ikke i sin helhet kan hævdes at hvile paa internasjonalt anerkjendt retsgrundlag, selv om det skulde vise sig at 4-mils-beltet gjorde dette.

3. Disse mere almindelige synspunkter bekræftes i høi grad ved den specielle erfaring, som man gjennom de sidste 15 aar har gjort under hævde av vort sjøterritorium overfor utenlandske fiskere og overfor utenlandske krigsfartøier, særlig under den store verdenskrig. Det er for mig i denne henseende tilstrækkelig at henvisse til den udmerkede fremstilling, som i skrivelse av 11te februar d. a. er git av Admiralstaben, i hvilken skrivelse der historisk redegjøres for den administrative behandling av hævde av vort sjøterritorium, særlig under krigen. Som det sees av denne skrivelse, blev der under krigen konsekvent skjernet mellem et saakaldt uomtvistet norsk sjøterritorium av 3 kvart-mils bredde og et saakaldt omtvistet territorium (utenfor det først nævnte) av 1 kvartmils bredde. Av de forskjellige instruksjer, som i tidens løp blev git fra central-administrationen til de sjøofficerer, som hadde at vareta norsk nøytralitet og norske fiskeri-interesser, fremgaar det, at man for disse 2 omraader gav en forskjelligartet ordre for sjøofficerenes optræden overfor fremmede nationers fartøier. Endvidere fremgaar det, at selv ikke denne forskjelligartede behandling av de 2 omraader førte til bestemt og klar behandling av saken, idet selve optrækningen av grundlinjerne, og da særlig utenfor fjordene (aller mest Varangerfjord og Vestfjorden) medførte store vanskeligheter. Man kan saaledes ikke si at den norske central-administration, gjennom disse aar, har h a n d l e t ut ifra en folkeretslig teori, som har hævdet Norges uomtvistede rett til et, fra gammel tid, klart definert sjøter-

Bilag 3. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

ritorium. Det kan vistnok siges, at man konsekvent har søkt at opretholde det standpunkt, ikke at ville opgi de foreliggende gamle bestemmelser om sjøterritoriet i teorien, men man har ikke formaaet at hævde den i praksis og det maa vel siges at det teoretisk klare standpunkt er blit betydelig svækket gjennom den usikre praksis. Herav fremgaar det som en nødvendighet for den norske stat nu at søke at opnaa et bestemt klart standpunkt, som saavel kan opreholdes i teori som i praksis. Man kan efter min tro ikke indta en isoleret særstilling og tro sig sikker ved uttalelser om sine egne ønskemaal. Hvor stor sympati man end har med saadanne ønsker saa kan jeg ikke se nogen fremgangslinje i hvad der f. eks. utales i skrivelse av 17de mars d. a. av Fiskeridirektøren, nemlig at vore fiskeriinteresser kræver «at der forsaavidt trawlfisket angaar «ikke gis avkald paa noget av det omraade «som idag er blit hævdet som norsk, idet «trawlfiske ikke er forenlig med det norske «kystfiske, hvis frie utøvelse er livsbetingelse «for vor befolkning paa store strækninger av «vor kyst». Hvis den foreliggende opgave var den, at uttale de ønsker som man maatte ha til et norsk sjøterritorium, vilde selvfølgelig saavel jeg, som enhver anden, med glæde slutte sig til denne uttalelse. Noget bidrag til opnaaelse av et saadant ønske kan man vel imidlertid kun siges da at gi, hvis man viser vei til at opnaa dette ønske, eller til at opnaa det i størst mulig utstrækning.

4. I aaret 1912 blev der til mig rettet en underhaandshenvendelse om ønskeligheten av forhandlinger paa grundlag av Storbritanniens anerkjendelse av de norske fjorde, og antagelse av særlige regler for hensyntagen til norske fiskeres virksomhet utenfor den norske kyst, og Norges antagelse av 3-mils-beltet som bestemmelse for sit sjøterritorium. Jeg rettet da en indtrængende henstilling til Handelsdepartementet og Utenriksdepartementet om at opta slike forhandlinger. Jeg beklager meget, at disse mine bestræbelser den gang blev avslaat, fordi der den gang endnu ikke var opstaat nogen nævneværdig utenlandsk interesse i fisket utenfor

Norges kyst, og der derfor var større utsigt til en løsning. Skjønt der nu har hengaat et saa langt tidsrum under hvilket der maa siges at være opstaat en betydelig utenlandsk interesse, saa forekommer det mig at man selv nu maa søke at opnaa hvad opnaaes kan, i retning av det i 1912 foreslaatte grundlag. Jeg stillet mig derfor efter anmodning til raadighet for de forhandlinger, som Utenriksdepartementet ifjor foranlediget. Det resultat som opnaaedes ved disse forhandlinger, saaledes som de fremgaar av forhandlingsprotokollen og den norske komites beretning, var efter min mening i store træk saa gunstig og vidtgaaende for Norge, som man, efter alle tidligere internationale erfaringer, kunde vente sig. Det er min overbevisning at man, som den internationale situation foreligger nu for tiden, ikke i overskuelig fremtid kan regne med at opnaa nogen bedre resultater end de, som her er fremlagt. De bestemmelser som findes i den nævnte protokol nemlig at samtlige norske fjorde anerkjendes som norsk sjøterritorium, at der angis grundlinjer fra pynt til pynt ved fjordmundingene, hvorfra et sjøterritorium kan optrækkes, løser efter min opfatning det i betydning aldeles dominerende spørsmål, som det for Norge fremfor alt gjælder at vareta. Naar der endvidere søkes git regler for beskyttelse av den eiendommelige bedriftsmaate, som de norske kystfiskere anvender, ogsaa utenfor det aller nærmeste kystomraade, saa har efter min tro spørsmålet om et territorial-belte av 3 eller 4 kvart-mils bredde, taapt den væsentlige del av den betydning, som det har hat i alle tidligere overveielser om denne sak. Naar jeg saaledes fra et saklig standpunkt maa anskue den under forhandlingene utarbeidede protokol som gunstig for Norge, saa maa jeg selvfølgelig ogsaa fra dette mit standpunkt fremholde, at det ogsaa i formel henseende vil være en for Norge sterk stilling saa længe som mulig at hævde og vise fortsat forhandlingsvenlighet paa netop det grundlag, som blev opnaaet gjennom de nævnte forhandlinger. — Imidlertid er der under den senere utveksling av dokumenter opstaat tvil om forhandlingsprotokollens bestemmelser nu kan gjenføres og vil bli akseptert fra

Bilag 3. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

Storbritanniens side. Ved utarbeidelsen av denne skrivelse er jeg uten visshet om, hvad man her kan regne med. — Det blir da for mig tilbake at søke at redegjøre for, hvorledes man fra norsk side bedst bør stille sig under de to mulige tilfælder, det ene at denne protokol i alt væsentlig anerkjendes av den britiske regjering, og det andet at der fra britisk side blir foreslaat væsentlige forandringer i den.

5. Fra mit synspunkt maa jeg uttale, at alting her maa staa og falde med at Storbritannien anerkjender de norske fjorde i alt væsentlig i overensstemmelse med den detaljerte optrækning av grundlinjerne ved fjordmundingene, som fandt sted under forhandlingene, og blev beskrevet ved de til Utenriksdepartementet oversendt karter. Skulde den britiske regjering anerkjendelse herav kunne opnaaes, vil der formentlig kunne bli tale om detaljerte drøftelser av enkeltheter ved disse grundlinjer, men jeg vil uttrykkelig gjøre opmerksom paa, at jeg ikke nærer nogensomhelst forhaabning om, at slike forhandlinger vil kunne regne med nævneværdige forbedringer fra norsk synspunkt, av hvad der blev opnaaet under forhandlingene. Jeg har saavel under disse, som senere, faat det sterkeste indtryk av, at de engelske forhandlere i sit hjemland har været anseet for at ha gaat videre i imøtekommenhet overfor norske interesser, end man hadde ventet at de vilde gjøre. Gjenstand for forhandlinger vil det videre maatte være at gjennemgaa nærmere, paa hvilken maate, og i hvilken utstrækning der kan fastsettes bestemmelser for beskyttelsen av norsk fiske utenfor sjøterritoriet, d. v. s. utenfor et 3-mils-belte, trukket op i henhold til de nævnte grundlinjer. Kan forhandlingene komme istand i store træk med dette maal for øie, er jeg ikke i tvil om, at enhver som vil stille sig det maal at søke at opnaa det under forholdene bedst mulige resultat, maa anbefale at slike forhandlinger skal føres.

6. Skulde den britiske regjering derimot ikke ville anerkjende de norske fjorde, ser jeg mig nødsaget til at maatte anbefale, at man ihvertfald indtil videre lar saken

hvile, og jeg anbefaler dette paa trods av de store vanskeligheter, som det vil medføre, at Norge saaledes nu, og maaske i nogen fremtid vil maatte indrette sig uten nogen overenskomst hverken med Storbritannien eller de lande som driver fiskeri utenfor vor kyst.

Det vil fremgaa av hele denne skrivelse, som av alle mine tidligere uttalelser om dette spørsmaal, at jeg under hele sakens behandling har tillagt hensynet til at opnaa en international overenskomst den aller største betydning. Av forhandlingene her i Oslo i december f. a. fremgaa imidlertid, likesom av de uttalelser helt fra aaret 1912 og fremover til dette tidspunkt, at den britiske regjering ikke med saadan styrke og konsekvens har indtat et ufravigelig standpunkt overfor fjordene, saaledes som det har gjort overfor spørsmålet om et 4-mils-belte. Det kan ihvertfald siges, at det fra britisk side overfor spørsmålet om fjordene i de senere aar fra tid til anden har været indtat vekslende standpunkter. Jeg har ovenfor nævnt at der allerede i 1912 blev fremsat forslag om forhandlinger paa grundlag av anerkjendelsen av de norske fjorde. Den britiske regjering's representanter under forhandlingene i december ifjor gik ut fra, at den britiske regjering vilde anerkjende disse fjorde. I saklig henseende er det av stor betydning at erindre og hævde, at de aller fleste norske fjorde har en helt anden geografisk karakter end andre landes f. eks. Islands fjorde. Det synes, i betragtning herav, mere forhaabningsfuldt at vente paa en gunstigere situation, saafremt man netop nu skulde finde motstand paa dette punkt, end i de andre territorials spørsmaal, og da spørsmålet om vore fjorde efter min mening har en saa alt overveiende betydning, vil jeg anbefale Regjeringen, at den lar spørsmålet hvile, saafremt Storbritannien ikke vil gi tilfredsstillende indrømmelser med hensyn til fjordene. Av hensyn til spørsmålet om bevarelsen av et godt forhold mellem de to lande, vil jeg, i tilfælde, anbefale at en aadan stansning av forhandlingene i tilfælde blir befulgt paa den maate, at den gjøres til gjenstand for mindst mulig diskussion.

7. I de foreliggende dokumenter er der

Bilag 3. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

oftere tale om, at de norsk-britiske forhandlinger burde ha været ført paa en bredere international basis, saaledes at der ikke bare hadde været tale om forhandling mellem Norge og Storbritannien, men ogsaa mellem Norge og samtlige de lande som driver fiskeri utenfor Norges kyster. Da spørsmålet jo oprindeligen ikke er reist fra norsk side, men fra britisk side, deler jeg for min del fuldt ut det standpunkt, som Utenriksdepartementet tok, naar det paabegyndte forhandlingerne med Storbritannien alene. Ikke bare fordi Storbritannien er langt det viktigste land for Norge i dette spørsmål, idet de aller fleste fiskere som trawler utenfor Norges kyster er britiske, men ogsaa fordi forhandlingerne naar de først engang er paabegyndt mellem Storbritannien og Norge, bør bringes til en avslutning eller ialfald til en klar saklig forståelse mellem Norge og Storbritannien alene, saafremt der foreligger noensomhelst mulighet for at opnaa saklige resultater, som begge lande kan tiltræde.

Viser der sig mulighet for enighet mel-

lem de to lande i saklig henseende kan der tænkes flere ordninger til at opnaa andre landes tilslutning. Man kan saaledes eksempelvis tænke sig, at Norge og Storbritannien vedtok en avtale om at begge lande skulde søke at opnaa international tilslutning til det resultat hvormed de ved sine forhandlinger var blit enige, hos de lande som er interessert i fiske i farvandene nord for den 61de breddegrad. Der kan tænkes den ordning, at en avtale mellem Norge og Storbritannien gjøres midlertidig bindende under disse forhandlinger med de andre lande, og at man vender tilbake hver for sig til sit oprindelige standpunkt, saafremt saadanne mere almindelige internationale forhandlinger senere skulde vise sig at være utsigtsløse. Men det kan ogsaa tænkes den mulighet at et norsk-britisk forhandlingsresultat først traadte ikraft naar det i tilfælde hadde vundet en nærmere bestemt tilslutning. Jeg anfører dette kun antydningssvis og uten nu at lægge særlig vekt paa, at netop en speciel fremgangsmaate skal befølges.

Ærbødigst

Johan Hjort.

Bilag 4.

Noteveksling mellem Utenriksministeren og den britiske Sendemann.

1. *Note fra sendemann Lindley til statsminister Mowinckel, datert 1ste april 1925.*

(Oversettelse).

Jeg har mottatt instruksjoner fra den britiske utenriksminister om å underrette Deres Excellence om at Hans Britanniske Majestets regjering, som har underkastet rapporten fra de sakkyndige ved den nylig avholdte engelsk-norske konferanse om sjøterritoriet den omhyggeligste overveielse, beklager at den ikke kan fortsette drøftelsene på det grunnlag, som er angitt i den nevnte rapport. Hans Majestets regjering vil dog være beredt til å avslutte en overenskomst med den norske regjering, hvorved Norge tiltråtte overenskomsten angående fiskeriene i Nordsjøen av 6te mai 1882. Deres Excel-

lense er sikkert opmerksom på at prinsippet om 3-milsgrensen inneholdes i denne konvensjon, og at denne grense for buktens vedkommende måles fra en rett linje trukket tvers over vedkommende bukt på det sted nærmest buktens munning, hvor bredden ikke overstiger 10 mil.

Forsåvidt angår farvannene nord for den 61de breddegrad, som er den nordlige grense for det område som Nordsjøkonvensjonen omhandler, er Hans Britanniske Majestets regjering beredt til å avslutte en særlig overenskomst med den norske regjering på det grunnlag som inneholdes i konvensjonen av 1882, men fullstendiggjort og forandret for å imøtekomme de særlige lokale behov i disse egne. Hans Majestets regje-

Bilag 4. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

ring er også villig til å innta i en sådan konvensjon en bestemmelse hvorved Vestfjorden og Varangerfjorden anerkjennes som områder hvor fisket utelukkende er forbeholdt norske borgere, på betingelse av at den tyske regjerings tilslutning kunde opnåes.

2. *Note fra statsminister Mowinckel til sendemann Lindley, datert 15de april 1925.*

Jeg har den ære å erkjenne mottagelsen av Deres note av 1ste ds., hvori De meddeler at den britiske regjering beklager ikke å kunne fortsette drøftelsene angående spørsmålet vedrørende sjøterritoriet på det grunnlag som er angitt i den britiske og den norske komites beretning. Samtidig fremsetter De på Deres regjerings vegne et forslag om at Norge tiltrer overenskomsten angående fiskeriene i Nordsjøen av 6te mai 1882, samt at Norge, forsåvidt angår farvannene nordfor den 61de breddegrad, avslutter med Storbritannia en særlig overenskomst bygget på de samme prinsipper som i overenskomsten av 1882, men forandret og fullstendigjort for å imøtekomme de særlige lokale behov i disse egne. Den britiske regjering vilde i tilfelle innta i en slik overenskomst en bestemmelse om anerkjennelse av Vestfjorden og Varangerfjorden som fiskeområder utelukkende forbeholdt norske undersåtter på betingelse av at den tyske regjerings tilslutning kunde opnåes.

Den norske regjering — som beklager det standpunkt den britiske regjering har tatt til de i desember førte forhandlinger — har ennå ikke hatt anledning til å opta til behandling de nye forslag som fra den britiske regjerings side er fremkommet.

Før så skjer finner jeg det imidlertid nødvendig å be om en supplerende opplysning til forklaring av følgende:

I Deres note av 1ste ds. meddeler De at den britiske regjering i tilfelle vil anerkjenne Vestfjorden og Varangerfjorden «as fishing areas exclusively reserved to Norwegian subjects». I Deres note av 29de mars 1924 meddelte De imidlertid «that certain large inlets, notably the West Fjord and the Varangerfjord, should be recognised as part

of Norway». Jeg vilde sette pris på å motta Deres nærmere uttalelse om hvilken betydning den forskjell i uttrykksmåte skal tillegges som her finnes mellom de to noter.

3. *Note fra sendemann Lindley til statsminister Mowinckel, datert 30te april 1925.*

(Oversettelse).

Jeg har ikke undlatt å meddele min regjering innholdet av Deres Excellenses note av 15de ds., hvori De forespør hvilken betydning der skal legges i den omstendighet, at jeg i min note av 29de mars 1924 til Deres forgjenger anførte at Hans Britanniske Majestets regjering, under visse omstendigheter, vilde være beredt til «å anerkjenne som en del av Norge visse store fjorder, særlig Vestfjorden og Varangerfjorden», mens jeg i min note av 1ste ds. anførte at Hans Britanniske Majestets regjering var rede til, på visse betingelser, å anerkjenne disse to fjorder «som områder hvor fisket utelukkende er forbeholdt norske borgere».

Jeg har nu fra Hans Majestets utenriksminister mottatt et telegram som instruerer mig om å meddele Deres Excellence at Hans Majestets regjering vil være beredt til på fremtidige internasjonale konferanser å støtte den norske regjerings krav på Varangerfjorden og Vestfjorden som norske nasjonale farvann, under forutsetning av at der opnåes enighet om en overenskomst med den kgl. norske regjering nøiaktig på det grunnlag som er nevnt i min note av 1ste ds., og under forutsetning av at den norske regjering, ved en sådan overenskomst, godtar 3-milsgrensen som grense for norsk sjøterritorium i alle henseender. Med hensyn til Tyskland måtte det være underforstått at tyske trawlere ikke skulde få gunstigere behandling i norske farvann enn britiske trawlere.

4. *Note fra statsminister Mowinckel til sendemann Lindley, datert 12te mai 1925.*

«Jeg har den ære å erkjenne mottagelsen av Deres note av 30te april d. å., hvori De har hatt den godhet å meddele nærmere opplysninger angående et enkelt spørsmål som

Bilag 4. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

jeg tillot mig å reise i min note av 15de april d. å.

I denne note henledet jeg Deres oppmerksomhet på en uoverensstemmelse som var tilstede mellom den britiske regjeringens uttalelser angående Vestfjord og Varangerfjord i Deres note av 1ste april i år sammenlignet med noten av 29de mars 1924.

Jeg erfarer nu av noten av 30te april, at Deres regjering, i tilslutning til dens villighet til å anerkjenne Vestfjord og Varangerfjord som fiskeområde utelukkende forbeholdt norske undersåtter, også under visse omstændigheter «will be prepared to support the claim of the Norwegian government to the Varangerfjord and the Vestfjord as Norwegian national waters at future international conferences». («vil være beredt til på fremtidige internasjonale konferanser å støtte den norske regjeringens krav paa Varangerfjorden og Vestfjorden som norske nasjonale farvann»).

Idet jeg med tilfredshet noterer denne uttalelse av den britiske regjering, kan jeg dog ikke undlate å gjøre oppmerksom på, at der fremdeles er en uoverensstemmelse tilstede mellom dette tilsagn og uttalelsen i noten av 29de mars 1924, hvori den britiske regjering erklærte at den under visse omstændigheter var beredt «to recognise as part of Norway certain large inlets notably the Vestfjord and the Varangerfjord». («å anerkjenne som en del av Norge visse store fjorder, særlig Vestfjorden og Varangerfjorden»).

Den britiske regjeringens stilling til de øvrige fjorde fremgår ikke klart av nogen av notene av 1ste eller 30te april i år, idet notene bare spesielt nevner Vestfjord og Varangerfjord og forøvrig henviser til bestemmelsene i Nordsjøkonvensjonen av 1882, hvorefter 3-milsgrensen med hensyn til fjorde (bays) «is measured from a straight line drawn across the bay in question at the point nearest the opening of the bay where its width does not exceed ten miles». («måles fra en rett linje trukket tvers over vedkommende fjord på det sted nærmest fjordens munding, hvor bredden ikke overstiger ti

mil»). Hvad angår farvannet nord for den 61de breddegrad som er Nordsjøkonvensjonens grense, uttaler den britiske regjering sin villighet til å avslutte «a special convention on the lines of the 1882 convention but amplified and modified to meet the special local conditions obtaining in those regions» («en særlig overenskomst med den norske regjering på det grunnlag som inneholdes i konvensjonen av 1882, men fullstendiggjort og forandret for å imøtekomme de særlige lokale behov i disse egne»).

Før den norske regjering optar til nærmere behandling de forslag som er fremkommet i den britiske regjeringens to noter vil det være nødvendig å få nærmere opplysning om den britiske regjeringens stilling ikke alene til Varangerfjorden og Vestfjorden, men også til de øvrige norske fjorde.

Likeledes vil det være av interesse å motta nærmere opplysninger om den konvensjon som den britiske regjering i noten av 1ste april eventuelt erklærer sig villig til å slutte med den norske regjering for farvannene nord for den 61de breddegrad og hvorom det heter, at den kan bli «amplified and modified to meet the special local conditions obtaining in those regions», særlig med hensyn til innhold og rekkevidde av disse forandringer og tilføielser som skulde foretas av hensyn til de lokale forhold.

I Deres note av 1ste april d. å. uttales at en anerkjennelse fra Storbritannias side av Vestfjorden og Varangerfjorden «as fishing areas» i tilfelle måtte være betinget av tilslutning fra den tyske regjeringens side. Og i Deres note av 30te april d. å. uttaler De, at, forsåvidt Tyskland angår, måtte det være underforstått at tyske trawlere ikke måtte tilståes gunstigere behandling i «Norwegian waters» enn britiske trawlere.

Begge disse noter gir mig det inntrykk, at den britiske regjering er av den opfatning at det her eventuelt bør bli tale om en ordning av sjøterritoriet som gis internasjonal gyldighet.

Dette faller sammen med den norske regjeringens opfatning, idet denne mener at en eventuell overenskomst angående spørsmål

Bilag 4. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

vedrørende sjøterritoriet vil være betinget av tilslutning ikke alene av Tyskland, men av alle land som på grunn av sin interesse i spørsmålet eller som følge av sin stilling til saken i sin almindelighet bør komme i be-

traktning. Uten en sådan internasjonal ordning vil en overenskomst som den der her siktes til, savne den almindelige gyldighet som den efter sakens natur nødvendigvis må ha.